

Божјићи обичаји

Дете доноси срећу

Положајник је особа која на Божић доноси срећу у дом у који улази. Зато је најбоље да та особа буде - дете

Када осване први јануар и схватимо да смо дочекали нову годину, окићена јелка као да постаје мање важна јер уступа место храстовим гранама - бадњацима. Ту су и слама, ораси, бадеми, лешници, суво воће... Различити знаци да се приближава послера Божића по православном, јулијанском календару - дан Христовог рођења.

Један од наших најлепших божјићних обичаја јесте долазак положајника у кућу. Положајник је прва особа која у божјићно јутро улази у дом у ком се прославља Божић. Дакле, положајник „полази наш дом“. По општем веровању, положајник доноси срећу у кућу у коју улази. Управо због тога, најпожељније је да положајник буде дете. Јер, дете је симбол среће и наставака живота: дечије душе су чисте, њихова срца су безазлена и испуњена љубављу. Има ли лепшег празничног поклона?

То не значи да положајник не може да буде и одрасла особа, рођак, комшија, пријатељ, па чак и путник намерник... Занимљиво је да на селу, у неким нашим крајевима положајник може да буде и животиња, на пример во, иако то није чест случај. Међутим, најчешће је положајник ипак дете. Уосталом, то је наглашено и у Јеванђељу по Матеју, где се, између осталог, каже: „Ко прима дете у име моје, мене прима...“. Ту је и препорука да онај који не буде поново као дете, неће моћи да уђе у царство небеско...

Према обичају, положајник десном ногом закорачи у дом породице коју походи на Божић. Укућане поздравља речима: „Христос се роди! Срећан Божић!“, а домаћица одговара: „Ваистину се роди, срећан Божић!“.

Својевремено, положајника је домаћица посипала житом и приводела ватри, односно огњишту или камину. Положајник би тада у ватру бацио новчић и бадњаком царао по ватри, тако да из храстове гранчице прште варнице. Том приликом изговарао је следеће речи:

Колико варница, толико среће
у дому.

Колико варница, толико парица.
Колико варница, толико јагањаца
у тору.

Колико варница, толико напретка.
Колико варница... и тако даље...

Завршавао би ипак:

Највише здравља и весеља,
дај Боже!

Положајник није обичан гост, он је симбол мудраца са Истока који су дошли да се поклоне тек рођеном Христу. У нашем народу постоји обичај да положајника треба почасти и даривати.

Прослава Божића траје три дана. Многи се питају шта после да раде с бадњаком. Раније се бадњак носио у воћњак или у шуму близу куће и остављао по дрвећу. Људи који живе у градовима немају ту прилику и готово свако осећа грижу савести ако бадњак баци у смеће. Зато бадњаке носе у паркове, везују их за гране дрвећа, па птичице од њих праве гнездо.

М. Огњановић